

Інструкційна картка для самостійної роботи № 1

Тема 1.2. Правові та організаційні основи охорони праці

Мета

навчальна: вивчити правові та організаційні основи охорони праці в Україні.

виховна: виховувати у студентів почуття відповідальності за дотримання законодавства України про охорону праці.

пізнавальна: розвивати уміння користуватися всіма доступними джерелами знань.

Питання для самостійної роботи:

1. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки.

1.1. Структура та реєстр НПАОП.

2. Стандарти в галузі охорони праці та система стандартів безпеки праці (ССБП).

2.1. Міждержавні стандарти ССБП.

2.2. Національні стандарти України з охорони праці.

2.3. Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.

3. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура.

3.1. Інструкції з охорони праці та розробка і затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.

4. Фінансування охорони праці.

4.1. Основні принципи і джерела фінансування охорони праці.

4.2. Заходи і засоби з охорони праці, витрати на здійснення і придбання яких включаються до валових витрат.

Література

1. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Основи охорони праці».

2. Закон України «Про охорону праці» (нова редакція із змінами та доповненнями станом на 1 січня 2004 року). – К.: Основа, 2004. – 56 с.

3. НПАОП 0.00-4.35-04 «Типове положення про службу охорони праці». Держнаглядохоронпраці 15.11.04 наказ № 255.

4. НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.

5. Закон України «Про охорону праці» (нова редакція із змінами та доповненнями станом на 1 січня 2004 року). – К.: Основа, 2004. – 56 с.

6. Васильчук М.В. та ін. Основи охорони праці : проб. підручник для учнів проф.-тех. навч. закладів – К.: Просвіта, 1997. – 208 с.

7. Катроненко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій : Навчальний посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2009. – 540 с.

8. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. 5-е вид. / За ред. М.П. Гандзюка. - К.: Каравела, 2011. - 384 с.

9. Голінько В.І. Основи охорони праці: підручник / В.І. Голінько; М-во освіти і

- науки України; Нац. гірн. ун-т. – 2-ге вид. – Д.: НГУ, 2014. – 271 с.
10. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник. – Львів: Афіша, 2005. – 317с.
 11. Запорожець О. І., Протоєрейський О. С., Франчук Г. М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
 12. Закон України «Про охорону праці» (нова редакція із змінами та доповненнями станом на 1 січня 2004 року). - К.: Основа, 2004. - 56 с.
 13. Закон України «Про пожежну безпеку» (нова редакція із змінами та доповненнями станом на 17.02.2011) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. - Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3745-12>
 14. Основи охорони праці: /В.В. Березуцький, Т.С. Бондаренко, Г.Г.Валенко та ін.; за ред. проф. В.В. Березуцького. – Х.:Факт, 2005. – 480 с.
 15. Основи охорони праці: Підручник. 2-ге видання, доповнене та перероблене. / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний, Д. В. Зеркалов, Р. В. Сабарно, О. І. Полукаров, В. С. Коз'яков, Л. О. Мітюк. За ред. К. Н. Ткачука і М. О. Халімовського. — К.: Основа, 2006 — 448 с
 16. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.

Методичні рекомендації

При вивченні цієї теми слід пам'ятати що конкретні вимоги охорони праці до виробничого середовища, обладнання, устаткування, порядку ведення робіт, засобів захисту працюючих, порядку навчання працюючих тощо регламентуються відповідними нормативно-правовими актами, які розробляються у відповідності з законодавством про охорону праці і становлять нормативно-технічну базу охорони праці.

При самостійному вивченні матеріалу слід насамперед сформулювати поняття нормативно-правового акту. Під нормативно-правовим актом слід розуміти офіційний документ компетентного органу державної влади, яким встановлюються загальнообов'язкові правила (норми). Законом України «Про охорону праці» визначено, що нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП) – це правила, норми, регламенти, положення, стандарти, інструкції та інші документи, обов'язкові для виконання.

Далі необхідно з'ясувати основні вимоги та ознаки нормативно-правових актів. При вивченні **структури та реєстру** НПАОП слід запам'ятати, що це банк даних, який складається і ведеться з метою забезпечення єдиного обліку та формування відповідного інформаційного фонду цих актів

Вивчаючи **систему стандартів безпеки праці (ССБП)** необхідно пам'ятати, що всі стандарти внесені до Реєстру НПАОП окремою групою під рубрикою «Міждержавні стандарти системи стандартів безпеки праці». Система передбачає 10 груп нормативів – від 0 до 9. Чинними на даний час є групи 0–5. Групи 6–9 – резервні.

Також слід пам'ятати, що Крім НПАОП, Держаних та міждержавних стандартів для регламентації вимог охорони праці застосовуються також

нормативно-правові акти, що вводяться іншими державними органами. Такими документами є Державні санітарні норми (ДСН), Державні санітарні правила і норми (ДСанПіН), Державні будівельні норми (ДБН), Нормативні акти з пожежної безпеки (НАПБ) тощо.

При вивченні міждержавних слід пам'ятати, що значне місце серед міжнародних договорів, якими регулюються трудові відносини, займають конвенції Міжнародної Організації Праці у галузі поліпшення умов праці та рекомендації щодо їх застосування. До МОП зараз входить 173 країни. Структурно МОП складається з Міжнародної Конференції праці, Адміністративної Ради та Міжнародного Бюро праці. Також слід звернути увагу на те, що у міждержавному стандарті системи стандартів безпеки праці (ССБП), якому в міжнародній класифікації стандартів присвоєно 12-й клас, встановлено таку структуру позначення стандартів ССБП: перші дві цифри – клас стандарту, третя цифра – код групи, четверта, п'ята й шоста цифри – порядковий номер у групі, останні дві цифри – рік реєстрації.

При вивченні **національних стандартів** України з охорони праці слід запам'ятати що вони існують з 1993 року. Вони розроблені відповідно до чинного законодавства України, що встановлюють для загального і багаторазового застосування правила, загальні принципи або характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів, з метою досягнення оптимального ступеня впорядкованості, розроблені на основі консенсусу та затверджені уповноваженим органом.

Особливу увагу слід приділити санітарним та будівельним нормам.

Виділяють таку класифікацію санітарних норм: за призначенням, щодо обов'язковості застосування, залежно від впливу умов праці на організм людини, залежно від сфери застосування, залежно від терміну дії.

Необхідною умовою запобігання виробничим травмам і аваріям повинна стати на виробництві **розробка спеціальних заходів** на основі глибокого аналізу стану охорони праці, що характеризується наявністю на робочих місцях небезпечних виробничих факторів, умов, при яких вони можуть діяти на людей, а також можливими небезпечними діями самих працівників в конкретних умовах виробництва. Це дозволить об'єктивно оцінити можливі негативні наслідки, вжити невідкладних заходів щодо їх запобігання.

Розроблені інструкції допоможуть при проведенні інструктажів звернути увагу на небезпечні виробничі фактори, правильні прийоми праці при застосуванні різних технологічних засобів, машин, механізмів, інструменту, правильне користування захисними засобами та інші питання, від яких залежить безпека праці на даному робочому місці.

Питання для самоконтролю

1. Що є базою законодавства України про охорону праці і які основні закони складають це законодавство?
2. Охарактеризуйте структуру НПАОП.
3. Як застосовуються в Україні норми міжнародного законодавства про охорону праці?

4. В чому полягають основні принципи державної політики в галузі охорони праці?
5. Хто і за рахунок яких джерел здійснює фінансування заходів на охорону праці на підприємстві?
6. За яких умов фінансування заходів з охорони праці системою страхування є ефективним методом впливу на стан охорони праці?

Викладач: _____ Григор'єва Л.В.